

RINF1200 – Opphavsrett og beslektede rettigheter

Høsten 2009

Da Peder Ås studerte kunsthistorie var han en ivrig bruker av internett. Han samlet gjengivelser av kunstverk som han lagret på sin egen PC. Det var både klassiske kunstverk og samtidskunst i Peders digitale samling.

Peder Ås ble senere ansatt som lektor ved Lillevik videregående skole hvor han blant annet underviste i kunsthistorie. Hans digitale samling kom da til nytte. Han hentet fram bilder fra sin samling som han presenterte i sin undervisning. Som en hjelp for elevene lastet han et utvalg av bildene opp på sitt eget område på skolens server. Alt det han lastet opp ble gjort åpent tilgjengelig på internett. Det var organisert slik at man kunne se bildet sammen med en omtale, bare bildet eller bare omtalen.

Peders kunstsamling ble ganske populær blant kunstinteresserte. Han lastet derfor opp langt flere bilder enn de han brukte i sin egen undervisning og skrev kommentarer til disse på samme måte som for "undervisningsbildene".

En dag fikk skolen en henvendelse fra BONO (rettighetshaverorganisasjon for billedkunst) hvor BONO skrev at det var lagt ut et stort antall bilder på skolens nettsider uten at det var innhentet samtykke til dette. BONO ba om at bildene ble fjernet og forbeholdt seg retten til å komme tilbake med et krav om erstatning for den bruken som hadde funnet sted.

Peder Ås mente at han ikke hadde gjort noe ulovlig, men valgte likevel å stenge tilgangen til bildene inntil spørsmålet var avklart. Men han fortsatte å bruke bildene i sin egen undervisning. Hans elever var lite fornøyd med at bildene ikke lenger var tilgjengelig og Peder ønsket å gjøre bildene tilgjengelig for elevene enten ved å gjøre dem digitalt tilgjengelig i skoles Fronter-system slik at de bare var tilgjengelig for hans elever, eller ved å kopiere opp et utvalg og dele dem ut som papirkopier.

Diskuter og ta stilling til (vi forutsetter her at alle bildene er opphavsrettslig vernet):

1. Hadde Peder Ås lov til å laste ned og lagre bilder som han gjorde den gangen han var student?
2. Hadde Peder Ås rett til å bruke bilder fra sin digitale samling i sin undervisning?
3. Hadde Peder Ås rett til å gjøre bildene tilgjengelig på internett?
4. Hadde elevene lov til å laste ned de bildene som Peder Ås hadde gjort tilgjengelig?
5. Kunne Peder Ås
 - a. Gjøre bildene digitalt tilgjengelig i Fronter slik at de bare var tilgjengelige for hans elever?
 - b. Dele ut papirkopier av bildene?
6. Hvis Peder Ås' bruk av bildene var ulovlig, kan da opphavsmennene (representert ved BONO) kreve erstatning? (Svaret skal begrunnes.)

BONO krevde også at bildene skulle slettes. Skolens rektor var bekymret for at skolen skulle få mye negativ oppmerksomhet. Hun ba derfor Peder Ås om å fjerne alle bildene fra skolens server, også fra Fronter. Peder likte dette dårlig, men gjorde som rektor ba ham om. Men han nektet å slette sin egen samling av bilder.

7. Kan BONO kreve at Peder Ås sletter sin digitale billedsamling?

Peder Ås sluttet å bruke sin samling i undervisningen. Han laget i stedet en nettside hvor han la inn sin beskrivelse av bildene sammen med en lenke til nettsteder hvor bildene var tilgjengelige. Denne gjorde han åpent tilgjengelig på internett. Han fortsatte å bruke de samme bildene i sin undervisning. Men nå hentet han bildene fra nettet hver gang han presenterte dem, i stedet for å hente dem fra sin egen samling.

8. Hadde Peder Ås lov til å legge ut lenker til bilder som andre hadde gjort tilgjengelig på internett?

9. Hadde Peder Ås lov til å bruke bildene fra internett i sin undervisning?

10. Hadde elevene lov til å laste ned bildene som Peder Ås lenket til (vurder om situasjonen er lik den i spørsmål 4, eller om et er ulikheter her).

Alle spørsmål skal besvares.